

„Български Книжици“ има всички качества на едно модерно списание и не се различава по нищо от периодическите издания на балканските народи по онова време. То стои несъмнено по-високо от своите предшественици — „Любословие“ и „Мирозрение“. Не само разнообразият му и добре подбран материал допринася за поставянето му на една завидна висота, на равна нога с списанията на по-стари народи, но и строго научният начин за обсъждане проблемите. Всичко е точно премътрено, добре обусловено. Въз него не се срещат наивни доводи или несериозни аргументи, както въ някои други български списания от онази епоха. Нещо повече, то е било едно толкова строго научно списание, че не е могло да изпълни напълно предназначението, за което е било извикано на живот: да поучава чрез популярно четиво. Поради туй списанието не е могло да проникне въ широките народни маси, а това е давало повод на някои българи да упрѣкват членовете на българската община, че създали списание за издигнати въ културно отношение читатели. Независимо от това, списанието има огромна заслуга за насърчване на народното образование и наука, като е държало читателя въ течение за всички културни прояви и открития на Запада. То има огромна заслуга и за развитието на църковния въпрос. Острите нападки по адресъ на владици и патриаршия допринесли отчасти за засилване на народното негодуване, което стигна до изхвърляне името на гръцкия патриархъ от църковната служба, въ Цариградъ, на 3 априлъ 1860 г.

Материалното положение на списанието не е било добро. Макарь абонаментът да не е билъ много високъ (за Цариградъ годишно 5 сребърни меджидиета, за империята 5½ сребър. меджидиета, а за Влашко и Сърбия 6 сребърни меджидиета), отъ 774 абонати презъ първата година били предплатили само около 140 души.¹⁾ Презъ 1859 год. списанието е имало 620 абонати, срещу които постъпили само 21,457 гроша. И така, поради липса на сръдства, презъ 1861 година трѣбвало да се тури край на едно хубаво дѣло, отъ което българскиятъ народъ е могълъ да има голяма полза въ бъдеще.

Къмъ шестдесетата година на миналия вѣкъ борбата за църковни свободи навлѣзла въ нова решителна фаза. Българите не преставали да искатъ самостоятелна църковна уредба. Цариградската патриаршия била неотстъпчива къмъ българските искания, а отъ друга страна турското правителство се държало твърде резервирано, тъй като разрешението на този въпросъ било свързано съ противоречивите интереси на европейските сили. Франция и Австрия били

¹⁾ Вижъ Отчета за състоянието на Бълг. книжовна община, „Б. К.“ кн. 24, декемврий 1858 г.